

tació de França, Itàlia i Alemanya des de 1264; i des del romànic va passar al baix grec i, en formes avui antiquades, a l'angl. *tabard* [c. 1300] i a-al. mj. *tapphart* [S. xiv]. Sembla clar que el mot irradià des del francès, i això fa pensar que en definitiva fos germànic com sigui que una *-b-* intervocàlica francesa no és possible en mots d'origen llatí ni pre-romà; tanmateix *-ard* amb caràcter de sufix és una creació purament francesa, i es creu que tant l'a-al. mj. *tapphart* com l'angl. *tabard* són manlevats del francès. No és fàcil que el francès el manlevés de l'it. (com creu Prati), car a Toscana i quasi tot Itàlia esperaríem sigui *-p-* sigui *-v-* (però no *-b-*) entre vocals. Veg. DCEC (TABARDO).

DERIV.: *Tavarda*; *tavardeta*; *tavardilla*; *tavardina* (supra).

¹ «En Gil Foix se n'entrà malhumorat a la cambra; i experimentà nou plaer en veure's rodejat de sos antics mobles --- que --- no li portaven --- cap compte carregat de zeros. En Foix començava d'entendre's, quan un cop de timbre, que sonà molt lluny, li féu descordar el primer botó del pelut *gavany*», O. C. I, 52. Res d'això en Aversó, on hi ha un verb *gavanya*, *gavanyar*, però deu ser altra cosa, cf. *abaganyar/gabanyar*, ni JMarc (car *gavay* rima amb mots en *-ai*). —² De l'àrab passà al persa *qabā* «vêtement, tunique», mot d'ús comú (Salemann-Zukovski, *Persische Grammatik*, 114), però el seu *q-* el denuncia com a manlleu de l'àrab. —³ Sufixos en *-tz-* estan comprovats en mossàrab per romanalles toponímiques i lexicals (supra *Galatzó*, *butza* etc.). El pas de *-ā* a *-i* potser ja venia de l'àrab vulgar (per imela?). Potser mer sufix mossàrab. O un compost amb *PERTIA*, arabitzat com **bitza?*, cf. *peçallarga* 'gavany'. Hi ha gran semblança amb el sbcr. *kabanica* (pron. *-itsa*), usat comunament en aquest idioma (p. ex. Gjalski, *Djela* VI, 265, amb traducció alemanya «mantel»), però és merament curiosa, car *-ica* és comuníssim com a sufix (en part diminutiu) allí com en tot l'eslau. Solament interessa com a reflex indirecte de l'it. *capano/gabbano*. —⁴ Crec que no s'usa més que en cat. or. (i val. «*engabanat*: cubierto con gabán», Escrig), no a les Illes, única raó que mou *AlcM* a l'arbitrari supòsit que sigui pres del mot castellà poc viu *engabanar* (c. 1665). —⁵ Del pas recent a nom de tela impermeable parlo en el DCEC. En deu ser alteració *gabarrines* com a nom de teixit (BDC IV, 108), probablement amb una *rr* secundària deguda a la influència dels termes tèxtils *borra* i *borrigo* o bé *tavarda/tabarra* (tott., BDC III, 110), it. *tabarro*, fr. antiq. *tabarel*.

Gavanyar, V. *barganyar* *Gavardina*, V. *gavany Gavareta*, variant de *BABAROTA* *Gavarna*, *gavarnar*, V. *gavarna*

GAVARRA, i més generalment *gavarrera*, *gavarrer*, mot pre-romà d'origen ibero-aquitano-basc, germà del gascó *gabarre/gauarda/gardaua*, arag. *gabarrera/gabardera* id., basc *gaparra/kaparra* 'esbarzer', 'arç', que té

arrel comuna amb el cast. ant. *gavança* (avui *agavanza*, *-izo*) 'gavarrera', mossàr. andalús *gabansa* o *-anso* 'fruit de l'albespí o arç'. □ 1.ª doc.: *gavarra* com a pre-topònim 1088, com a nom comú en un text del S. XIV o XV; *gavarrera* 1417, *gavarrer* fi S. XIV.

El «Collo de *ipsa gavarra*» (en la serra barcelonina, cap a St. Just Desvern) apareix en un doc. de 1098 i en un usatge de Barcelona («dentró al coll de sa *gavarra*» en la trad. del S. XIII); el poble de *Gavarra* (entre Oliana i Isona) ja figura com a *castrum Gavarra* el 1095; Balari (*Orig.*, 190)¹ i DBal. citen del ms. parisenc de la trad. catalana del *Breviari d'Amor* (fi segle XIV) «viu una *gavarrera* en dia que cremava flames de foc, emperò la *gavarrera* no cremava» i «Moysès --- aparec-li N. S. Déus en flama de foc e estave al mig de un gran *guavarrer*, e veyá que lo *guavarrer* cremave e flamajave, mas no cremava que's corrompés ni que's cremàs» (f° 102 i 106v), traduït del passatge de l'Èxode «videbat quod rubus arderet et non combureretur»; semblantment el tradueix StVicentF «Moysès --- hac dos senyals, hun --- en la *gavarrera*, tota vert e flos fresques, e flamejava de foc e no's cremave» (*Quar.*, 62.43), i al mateix deu al·ludir el poeta barceloní (S. XV) Comanador Stela (37) en el vers «foc que féu fum devant la *gavarrera*».

En part es tracta, doncs, en els textos medievals, de l'argelaga (o fins potser l'esbarzer), però altres vegades és la mateixa rosàcia que (és veritat, força espínosa) avui s'entén per aquest nom; i aquest ja és, clarament, el cas en el *Llibre d'Ajustaments* de la Bibl. Univ. (ms. S. XV): «axí com a rosa e a *guavarrera*, qui tost és seca(t)» (33v). JRoig usa tant el masculí com el femení, potser distingint les dues plantes: aquell per a la rosa canina, aquest per a l'arbut mosaic: «lit, més que marbre, / dur, fret, banyat, / acompanyat d'escorpions / ---; / tot l'aparell / és ginjoler, / garatiller / e *gavarrera*, / de romaguera, e d'argilaga / ---»; «Maria --- / fon figurada / --- / ja Isahies / e tots prophetes / per ella fetes: / de Noè l'arca, / del patriarca / la scal' al cel, / del temple vel / --- / got de Josep, / sac e graner, / lo *gavarrer* / tot enflamat / e no cremat» (*Spill*, 8473, 11286).

En altres és més dubtós, i possible que hi hagi una noció poc precisa, que abracci un poc, alhora, les dues menes de plantes: «*gavarrera*: mata spinosa, *rubus*», Busa-N. (C-VIII-6); «id.: *dumus*», OPou (*ThPu.*, 49).² Quant al primitiu *gavarra* només s'ha assenyalat en els evangelis del Palau p. p. Mn. Gudiol, al·ludint al passatge bíblic («li aparech en la *guauarra*»), i «*gavarra*: espècie de roser silvestre, que fa uns rams després de caigudes les flors», *DAG*.

Avui es troba *gavarrera* amb les variants que detallaré després, conegut pertot en el Princ., Ross., Monts Ibèrics i poc o molt a tota comarca de ll. cat., aplicat en general, o pertot, a la Rosa canina. Aquest sentit és menys general en els representants del mateix mot o arrel en els dominis lingüístics veïns. El basc *gaparra* o *kaparra* es tradueix «zarza» i «cambrón» (l'acc. «*chapparro*» pot resultar d'una convergència amb aquest mot castellà, que la fonètica basca fa possible):³ cf.